

ingediend op **1983** (2023-2024) – Nr. 1
29 januari 2024 (2023-2024)

Verslag van het verzoekschrift

namens de Commissie voor Welzijn,
Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding
uitgebracht door Jeremie Vaneeckhout

over de uitrol van het Covid Safe Ticket
bij minderjarigen in Vlaanderen

Samenstelling van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding:

Voorzitter: Stefaan Sintobin.

Vaste leden:

Koen Daniëls, Veerle Geerinckx, Elke Sleurs, Tine van der Vloet, Katja Verheyen;
Immanuel De Reuse, Stefaan Sintobin, Suzy Wouters;
Maaïke De Rudder, Katrien Schryvers;
Freya Saeys, Maurits Vande Reyde;
Ann De Martelaer, Jeremie Vaneeckhout;
Freya Van den Bossche.

Plaatsvervangers:

Allessia Claes, Freya Perdaens, Sarah Smeyers, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout;
Yves Buysse, Ilse Malfroot, Frieda Verougstraete-Deschacht;
Vera Jans, Kurt Vanryckeghem;
Gweny De Vroe, Emmily Talpe;
Johan Danen, Celia Groothedde;
Emine Gül İsci.

Toegevoegde leden:

Lise Vandecasteele.

INHOUD

1. Procedure 4

2. Inhoud 4

3. Bespreking 4

4. Conclusie 8

Gebruikte afkortingen 9

Bijlage: Antwoord van de Vlaamse Regering 11

1. Procedure

Op 16 oktober 2023 werd een verzoekschrift ingediend over de uitrol van het Covid Safe Ticket (CST) bij minderjarigen in Vlaanderen (verzoekschrift nr. 5 (2023-24)). De verzoeker gaf de volgende titel aan het verzoekschrift: Uitrol Covid Safe Ticket bij minderjarigen zonder wetenschappelijk advies.

Het verzoekschrift werd ontvankelijk verklaard op 25 oktober 2023 en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding. De commissie besprak het verzoekschrift een eerste maal op 12 december 2023 en besliste Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift. Op 23 januari 2024 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de commissie. De commissie had inmiddels van minister Hilde Crevits een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift.

2. Inhoud

De verzoeker stelt dat de Vlaamse overheid zonder wetenschappelijke onderbouwing het CST toepaste voor minderjarigen. Daarvoor baseert hij zich op informatie die hij kreeg vanuit het kabinet van de federale minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid Frank Vandenbroucke. Daaruit blijkt dat er geen wetenschappelijk advies bestaat om het CST toe te passen bij minderjarigen. Daarnaast verwijst de verzoeker naar een negatief advies van de Hoge Gezondheidsraad voor de toepassing van het CST voor minderjarigen. Volgens de verzoeker heeft de Vlaamse overheid daardoor tegen de eigen deontologische code gehandeld, want niet-gevaccineerde kinderen werden op dat moment gediscrimineerd.

De verzoeker pleit voor een publieke erkenning vanwege het Vlaams Parlement en de Vlaamse administratie dat het via het CST een systeem heeft opgelegd aan de bevolking waarmee de Vlaamse overheid niet-gevaccineerde kinderen uit het openbare leven heeft uitgesloten en hen daardoor heeft gediscrimineerd, zonder over een wetenschappelijk advies daartoe te beschikken. Verder vraagt de verzoeker om een audit uit te voeren die met aanbevelingen komt om in de nodige controlemechanismen te voorzien voor het Vlaams Parlement, de Vlaamse Regering en de Vlaamse administratie opdat de discriminatie van kinderen zonder wetenschappelijke onderbouwing nooit opnieuw kan gebeuren.

3. Bespreking

Katrien Schryvers stelt voor om het antwoord van de Vlaamse Regering aan de verzoeker te bezorgen.

Jeremie Vaneckhout zegt dat het antwoord van de Vlaamse Regering onderbouwt waarom op dit ogenblik niet hoeft te worden ingegaan op de vraag van de verzoeker. Het antwoord argumenteert waarom de stelling dat de invoering van het CST kinderen en jongeren heeft gediscrimineerd, te verregaand is.

De brede maatschappelijke vraag naar een evaluatie van het binnenlandse coronabeleid kan wel op steun van het commissielid rekenen. Er zijn immers ingrijpende maatregelen getroffen tijdens de pandemie. Het ging vaak om maatregelen waarvan niemand vooraf had gedacht dat hij ze ooit zou kunnen ondersteunen. De OESO heeft al een aantal stappen gezet. De WHO is ermee bezig. Vlaanderen zou deze discussie ook moeten voeren. Omdat de pandemie al even voorbij is, moet het mogelijk zijn om een aantal zaken vanop enige afstand te bekijken.

Bij een evaluatie van het CST wil Jeremie Vaneckhout zich niet beperken tot de vraag of het discriminerend was. Er waren immers ook voor kinderen en jongeren

drie mogelijkheden – vaccinatiebewijs, testresultaat of herstelcertificaat – om aan het sociale leven deel te nemen. Daartegenover staat dat het CST geen bewezen meerwaarde heeft geleverd in het bestrijden van de pandemie. Een aantal fracties, waaronder de N-VA, hebben daarop gewezen. Het CST heeft evenmin geleid tot een hogere vaccinatiegraad. Omdat vaccinatie transmissie van het virus niet belette, creëerde het een vals gevoel van veiligheid, aldus enkele experts tijdens een hoorzitting in het Vlaams Parlement (*Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1173/1). Het commissielid was toen al van oordeel dat het CST grondig geëvalueerd moest worden en niet zomaar behouden mocht blijven met het oog op de toekomst.

Jeremie Vaneeckhout bekijkt een en ander genuanceerd en zonder taboes. Hij vraagt samen met zijn fractie om zich open te stellen voor en werk te maken van een grondige evaluatie van het coronabeleid in brede zin en van het CST om er lessen uit te trekken voor de lange termijn. Het verzoek zelf ondersteunen is een brug te ver omdat er achteraf beschouwd geen sprake was fundamentele discriminatie van kinderen en jongeren. Dat betekent evenwel niet dat het CST zijn effect daarmee heeft aangetoond.

Koen Daniëls zegt dat het verzoekschrift wijst op het discriminerende effect van het CST en op de invoering ervan voor minderjarigen zonder wetenschappelijke basis. De N-VA is steeds kritisch geweest over de impact van het CST. Dat er drie voorwaarden waren om een CST te krijgen is niet onbelangrijk, gezien de opmerkingen over het discriminerende effect ervan.

Op het hoogtepunt van de pandemie met veel besmettingen, overbezetting van de ziekenhuizen en personeelsgebrek in essentiële sectoren, is niet actief en bewust gediscrimineerd. Desondanks had de N-VA twijfels bij het instrument zelf en bij de wijze waarop het is ingevoerd.

Het verzoekschrift gaat over het verleden. In haar antwoord gaat minister Hilde Crevits daarop in. De spreker benadrukt evenwel dat het gebruik ervan in het verleden er niet automatisch toe leidt dat het opnieuw ingevoerd zal worden bij een eventuele volgende pandemie. In de toekomst moet daar voorzichtiger mee omgesprongen worden.

Freya Saeys is het grotendeels eens met Koen Daniëls. De pandemie was een ongeziene crisis met overbelasting van de ziekenhuizen tot gevolg. Op dat moment is alles in de strijd geworpen voor het zorgpersoneel en om patiënten te kunnen blijven behandelen. Het is belangrijk om dat achteraf te evalueren.

Vaccineren was niet de enige voorwaarde om een CST te verkrijgen. Een herstel- of een testcertificaat waren twee andere mogelijkheden. Het lid is het daarom oneens met wat de verzoeker schrijft over discriminatie. Bij een volgende crisis moet rekening worden gehouden met de lessen geleerd tijdens de coronacrisis. Afsluitend verklaart ze zich akkoord met het antwoord van minister Hilde Crevits.

Katrien Schryvers hoopt dat een volgende gezondheids crisis nog even op zich laat wachten en minder intensief is dan de coronacrisis. Wie terugblijkt, dreigt te vergeten dat er bij momenten weinig tot geen beschermingsmateriaal was, dat de ziekenhuizen en de zorgsector werden overspoeld of dat er aanvankelijk geen vaccin was. De overheid moest maatregelen nemen op basis van de kennis en wetenschap die op dat moment voorhanden was. Achteraf kan worden geanalyseerd welke maatregelen (geen) effect hadden of welke maatregelen te ingrijpend waren.

Het commissielid is het met Jeremie Vaneeckhout eens dat lessen getrokken moeten worden uit de pandemie om in de toekomst voorbereid te zijn. Wie doet alsof er nog niets is gebeurd, stelt de zaken evenwel verkeerd voor. De OESO en de WHO

hebben analyses gemaakt. In Vlaanderen heeft het Departement Zorg een analyse gemaakt en is de cel Crisis preparedness opgericht.

Hoewel *Stefaan Sintobin* de uiteenzetting van de overige commissieleden voor een groot stuk kan volgen, wil hij zich kritischer opstellen. Het Vlaams Belang heeft zich steeds verzet tegen verplichte vaccinatie, die uiteindelijk niet is ingevoerd. In tegenstelling tot wat wordt gezegd, was het CST verplicht want er moest sowieso aan één van de drie voorwaarden voldaan worden. Er is nooit wetenschappelijk bewijs geleverd dat het CST heeft bijgedragen aan de strijd tegen corona. Er was evenmin wetenschappelijk bewijs om het CST eerst uitsluitend voor de horeca in te voeren.

De verzoeker heeft zijn verzoekschrift ingediend op basis van feiten uit het verleden. Niemand was echt te vinden voor een CST voor kinderen. De vraag rijst waarom het uiteindelijk toch is ingevoerd. De overheid heeft een aantal zaken ingevoerd zonder wetenschappelijke onderbouwing. Het Vlaams Belang steunt de vraag naar een audit niet maar dit verzoekschrift zou minstens moeten leiden tot een evaluatie. Een overheid moet durven toegeven dat ze fouten heeft gemaakt.

Omdat iedereen ervan uit lijkt te gaan dat er ooit een nieuwe pandemie zal opduiken, pleit de spreker voor voorzichtigheid. Het kan immers niet de bedoeling zijn om mensen angst aan te jagen.

Jeremie Vaneekhout merkt op dat een deel van de samenleving nog bezig is met dit thema. Het Vlaams Parlement moet er daarom voldoende tijd aan besteden. De verdienste van het verzoekschrift is dat het debat opnieuw wordt gevoerd en dat een evaluatie mogelijk lijkt.

De meerwaarde van de gevraagde audit lijkt beperkt. Erkennen dat het CST heeft gediscrimineerd is problematisch. Het was een poging om het risico te beheersen maar het instrument werkte niet. Het Grondwettelijk Hof heeft echter aangegeven dat het CST niet discriminatoir was en bijgevolg verdedigbaar was, gezien de drie voorwaarden. Om die redenen is hij het oneens met de vraag van de verzoeker.

Het verzoekschrift kan wel een aanleiding zijn om het debat te voeren. De OESO, de WHO en de Vlaamse administratie hebben een aantal stappen gezet. De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding heeft veel tijd besteed aan de opvolging van de pandemie maar het Vlaams Parlement heeft nooit een omvattend evaluatiedebat gevoerd over de getroffen maatregelen en het effect ervan.

Jeremie Vaneekhout dringt erop aan dit debat alsnog te voeren. Op een bepaald moment werd bijvoorbeeld overwogen om een vaccinatieplicht in te voeren. Op dat moment was dat voor de spreker principieel niet onbespreekbaar hoewel hij er kritisch tegenover stond. Het Vlaams Parlement is het daarom aan zichzelf en alle Vlamingen verplicht om na te denken aan welke criteria dergelijke maatregelen zouden moeten voldoen. Waarom is men daar toen zo ver in meegegaan? Het CST is ingevoerd maar het was snel duidelijk dat vaccinatie transmissie van het virus niet belette. Het beleid is op basis van die kennis nooit fundamenteel bijgestuurd.

Twee jaar na de laatste pieken staat vast dat het virus een blijver is. Het staat wetenschappelijk vast dat zich vroeg of laat een nieuwe pandemie zal voordoen. Na twee jaar heeft het Vlaams Parlement de plicht zonder taboes terug te kijken op een aantal mechanismes. Deze zaken hebben bij een deel van de samenleving een fundamenteel wantrouwen losgemaakt in bijvoorbeeld vaccinaties. Deze commissie zou zich daar zorgen over moeten maken.

Stefaan Sintobin stelt vast dat wie zich niet liet vaccineren, geen herstelcertificaat kon voorleggen en zich niet liet testen, geen horecazaak binnen mocht. Hij stelt de vraag hoe hij dat anders zou kunnen noemen dan discriminatoir.

Elke Sleurs gaat ervan uit dat iedereen begrijpt dat er tijdens de pandemie beslissingen zijn genomen die niemand nog opnieuw zou nemen. Het is van belang alles te inventariseren. Tijdens de pandemie zijn tal van dossiers blijven liggen, die onmiddellijk erna opgelost moesten worden. Meerderheid en oppositie zijn het erover eens dat elk beleidsniveau zijn vooropgestelde plannen twee jaar lang niet heeft kunnen realiseren.

Ze stoort zich eraan dat er na twee jaar onmiddellijk gediscussieerd moet worden over de vraag of het CST gediscrimineerd heeft. Het CST lag gevoelig. Professor Zeger Debyser is bijvoorbeeld van oordeel dat het CST niets heeft bijgedragen aan de strijd tegen de pandemie hoewel dat op dat moment niet zo leek.

Op dit ogenblik worden de zaken door een andere bril bekeken. Iedereen is het erover eens dat er lessen getrokken moeten worden. Het verzoekschrift roept daartoe op. Elke Sleurs suggereert dat uit te stellen tot de volgende regeerperiode. Mogelijks voelt niemand zich dan nog persoonlijk aangesproken en worden de zaken rustiger bekeken. Het is van belang dat de politiek hieruit leert zonder in verschillende kampen verdeeld te zijn. De pandemie heeft alles en iedereen getroffen. Elke Sleurs vond bijvoorbeeld de complottheorieën beangstigend.

Dat het CST zijn doelstelling niet heeft gehaald, moet erkend worden. Dat betekent niet dat de discussie gevoerd moet worden of het discriminatoir was. Er zijn ongetwijfeld foute beslissingen genomen ondanks goede intenties. Maar allicht zal dat in elke pandemie het geval zijn. Het komt er in essentie op neer de nodige lessen te trekken zonder in semantische discussies te vervallen.

Stefaan Sintobin verduidelijkt dat wat hij in deze discussie naar voren schuift overeenstemt met de visie van zijn fractie tijdens de pandemie.

Elke Sleurs beschuldigt niemand ergens van. Ze stelt vast dat ook niet-politici inmiddels anders denken dan toen.

Jeremie Vaneekhout beaamt dat het aangewezen lijkt aan het begin van de volgende regeerperiode een initiatief te nemen. Hij pleit daarvoor omdat hij vaststelt dat de complottheorieën zijn blijven bestaan.

Professor Zeger Debyser was tijdens de pandemie steeds een genuanceerde stem en maakte toen al opmerkingen over het CST. De vraag is waarom daar toen geen genuanceerd gesprek over is gevoerd. De spreker is voorstander van vaccinaties maar tegen vaccinatieplicht. Het Vlaams Parlement is er tijdens de pandemie niet in geslaagd hier genuanceerd over te debatteren omdat iedereen vastzat in zijn overtuiging en omdat de bevolking bezorgd was. Er moeten lessen getrokken worden uit de inhoud maar ook uit de beleidsmatige aanpak.

Elke Sleurs beaamt dat ook het beleid in een bepaalde visie kan terechtkomen.

Katrien Schryvers is het eens met Elke Sleurs dat de zaken nu door een andere bril worden bekeken. De wijze waarop tijdens een grote crisis beslissingen worden genomen verschilt van de wijze waarop dat nu gebeurt. Het is belangrijk dat een en ander met de nodige nuance wordt bekeken zonder te culpabiliseren. Beslissingen zijn genomen met de beste bedoelingen ter bescherming van de bevolking en de zorgsector. Het klopt dat bepaalde beslissingen beter waren dan de andere. Met bepaalde maatregelen was iedereen het eens terwijl ze nu overdreven lijken.

Wie dat evenwel voorstelt als een grove tekortkoming doet onrecht aan de situatie en de kennis die toen ter beschikking was.

4. Conclusie

De meerderheid van de aanwezige leden sluit zich aan bij het antwoord van de Vlaamse Regering.

Stefaan SINTOBIN,
voorzitter

Jeremie VANEECKHOUT,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

CST Covid Safe Ticket

OESO Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

WHO World Health Organization (= Wereldgezondheidsorganisatie)

BIJLAGE:

Antwoord van de Vlaamse Regering

Vlaamse Regering

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse
Regering en Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL
T 02 552 64 00
kabinet.crevits@vlaanderen.be
www.vlaanderen.be

Vlaams Parlement
Commissie Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en
Armoedebestrijding
Tav de heer Stefaan Sintobin
Voorzitter
1011 Brussel

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
vragen naar/e-mail Bavo Smits bavo.smits@vlaanderen.be		telefoonnummer	datum 12 JAN 2024

Betreft: Verzoekschrift nr 5 Covid Safe Ticket Minderjarigen

Geachte voorzitter,

We hebben het verzoekschrift goed ontvangen waarbij de verzoeker vraagt naar een publieke erkenning door het Vlaams Parlement en de Vlaamse administratie waarbij men stelt dat het Covid Safe Ticket (CST) een systeem heeft opgelegd aan de bevolking waarmee de Vlaamse overheid niet-gevaccineerde kinderen uit het openbare leven heeft uitgesloten en hen daardoor heeft gediscrimineerd zonder over een wetenschappelijk advies te beschikken.

Bijkomend vraagt de verzoeker ook naar een audit door de Vlaamse overheden opdat deze discriminatie in de toekomst niet meer zal plaats vinden.

Ik kan de verzoeker op beide vragen niet positief antwoorden, gezien ik niet van mening ben dat het invoeren van het COVID Safe Ticket (hierna "CST" te noemen) een discriminatie t.a.v. minderjarige personen zou uitmaken.

De uitwisseling van persoonsgegevens, die de basis vormt voor het CST, werd opgenomen in het Samenwerkingsakkoord van 14 juli 2021, afgesloten tussen de federale overheid én de gemeenschappen.

Vervolgens hebben de gemeenschappen zelf het CST ingevoerd.

Het CST is het digitale bewijs dat iemand tegen het COVID-19 virus is ingeënt, of negatief op het COVID-19 virus heeft getest, of van een COVID-19 besmetting is hersteld.

Er waren 3 types certificaten die toegang gaven tot een CST. Kinderen hadden bijgevolg drie mogelijkheden om over een dergelijk ticket te beschikken. Hieronder kan u een korte beschrijving vinden van de drie verschillende certificaten die aanleiding gaven tot het bezit van een CST.

Vaccinatiecertificaat: men ontvangt een vaccinatiecertificaat voor elke prik tegen het coronavirus. Elk certificaat vermeldt het gebruikte vaccin, om de hoeveelste prik het gaat en wanneer men deze prik gekregen heeft.

Testcertificaat: een testcertificaat krijgt men na het afleggen van een recente negatieve coronatest. Dit kan zowel een klassieke PCR-test zijn als een snelle antigeentest (RAT) die werd afgenomen door een zorgverlener.

Herstelcertificaat: is men onlangs hersteld van een coronabesmetting en werd deze vastgesteld door een PCR- of snelle antigeentest afgenomen door een zorgverstreker, dan krijgt men een herstelcertificaat.

Personen die zich niet lieten vaccineren konden het CST ontvangen op basis van een relatief eenvoudige test of herstelcertificaat. Het CST is dus steeds beschikbaar geweest, ook voor niet gevaccineerde personen en kinderen.

Aan niet gevaccineerde personen die ofwel een negatieve coronatest aflegden of na een recente besmetting werd dus ook een CST afgeleverd. Niet gevaccineerde kinderen en personen werden dus niet uitgesloten uit het sociale leven noch gediscrimineerd op basis van hun vaccinatiestatus. Dit werd destijds uitgebreid benadrukt door de overheid bij de introductie van het CST.

Ik verwijz daarenboven expliciet naar de uitspraak van Het Grondwettelijk Hof van 27 april 2023.

Het Grondwettelijk Hof heeft aanvaard dat de invoering van het CST tot doel had de verspreiding van het coronavirus tegen te gaan.

Volgens de beschikbare wetenschappelijke kennis lopen gevaccineerde, geteste of herstelde personen een kleiner risico om andere mensen met het coronavirus te besmetten.

Het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 29 oktober 2021 is niet onevenredig met de nagestreefde doelstelling. Het Hof oordeelt dat de bestreden wetgeving niet onevenredig is, omdat het CST ook kon verkregen worden op grond van een herstel- of testcertificaat.

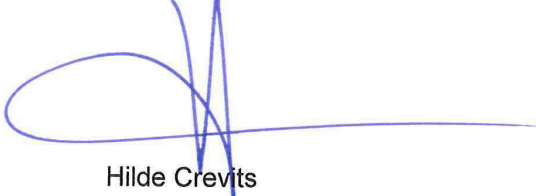
Omdat het CST niet exclusief op basis van een vaccinatie werd afgeleverd, konden personen die zich niet wensten of konden laten vaccineren toch een CST verkrijgen zonder overdreven organisatorische of financiële last.

Aangezien geen discriminatie is opgetreden van niet gevaccineerde kinderen bij het afleveren van een CST is er geen noodzaak aan een publieke erkenning door het Vlaams Parlement en de Vlaamse administratie noch aan een audit.

Ik hoop u met deze brief voldoende goed geïnformeerd te hebben over de gemotiveerde redenen van het invoeren van het CST en de redelijke modaliteiten van de uitvoering, waarbij

er geen sprake is geweest van discriminerend optreden ten opzichte van minderjarige personen.

Met vriendelijke groeten,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large loop followed by several vertical strokes and a horizontal line extending to the right.

Hilde Crevits
Viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin